Anul XLVI — Blaj 21 Martie 1936 — Numărul 12

DIRECTOR
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
Un şir garmond: 6 Lei. La publicări repetate după învoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Noui desiluzii

Inţeleptul promite şi... celalalt trage nădejde. Inţelepte au fost, în acest fel, guvernele României. Toate. Traşi pe sfoara nădejdii: aceia cari au avut a face cu ele. Mult-puţin toţi. Nimeni însă atât de des şi atât de urit ca preoţimea. Faţă de cler, cârmuirile noastre şi-au permis un joc nespus de sinistru şi de necinstit.

Totuşi această blândă şi ascultătoare breaslă de slujbaşi ai ţării nu s'a vindecat de boala nădejdii. A crezut, cu puterea disperării, în ultimele promisiuni guvernamentale. Erau doar aşa de frumoase. Atât de categorice. Repetate. Solemne. Ce putea face în faţa lor? Să nu le creadă? Peste putinţă. — Se întâmplă totuşi, ceeace părea imposibil: preoţimea va înghiţi iarăşi hapurile amare ale speranţelor spulberate.

Se promisese mai întâi o nouă lege de armonizarea salariilor. *Preoţii urmau să fie trecuţi în ea după dreptate, salariaţi după normele aplicate corpului didactic. Proectul era ca şi întocmit. In tot cazul, avea să fie votat gata înaintea bugetului. Simplu vis, spulberat. Nici nu se mai vorbeşte de aşa himere. — Avea însă să se facă o îndreptare, parţială măcar, a răului pe altă cale. Prin noul buget. S'a promis limpede, categoric că se vor şterge toate curbele speciale cari apasă salariile preoţimii. Fiindcă şi întregi aceste salarii sunt nedrepte. Mult mai mici decât ale altor categorii de funcţionari. De ce să mai fie deci lovite şi de reduceri speciale? Era o elementară cerinţă de dreptate, ca cel puţin acestea să dispară. Şi nu prin scamatorii ca cea întreprinsă în cursul acestui an de către d. Al. Lapedatu: sporind pe hârtiile ministerului cifrele din veniturile imaginare realizate de preoţi în parohie. Nu; ci cu bani daţi de ministerul finanţelor. Ei bine, după trudă şi sbucium şi congrese şi delegaţii fără număr, în loc de 145 milioane câte trebuiau după dreptate, s'a dat bugetului cultelor numai un spor de 40 milioane. Şi asta cum? Cu bruftuluială de necrezut. Delegaţiei trimise de „Asociaţia clerului ortodox", d. ministru al finanţelor i-a răspuns aşa: „popii sunt încă prea bine plătiţi; dacă nu ajunge ce dă statul, dau deajuns credincioşii; şi eă îi pare rău chiar şi de cele 40 milioane pe care a apucat de le-a făgăduit..." (Cfr. „Viitorul" bisericesc din 15. III. 36). — O pălmuire care rivalizează în cinism cu faimosul pumn francmason al dlui Argetoianu!*

Şi surprizele, în desamăgiri, nu s'au isprăvit. Pe biroul Senatului s'a depus un proiect de lege, în care se spune: „Terenurile atribuite *şcoalelor primare rurale sau* bisericilor rurale, vor fi folosite ca loturi agricole model"; *venitul lor net împărţindu se 50% şcoalei sau bisericii respective, iar 50% celui care conduce lotul. — Veniturile realizate din pământurile bisericilor vor alimenta o aşa numită* Casă a clerului ce se înfiinţează pe lângă ministerul cultelor, *cu scopul ca ea să plătească pe preoţi, sau cel puţin să le întregească salariile. Reînvie deci vechea „Casă a Bisericii", care va trebui să salveze vechiul proiect al dlui Al. Lapedatu, cu „veniturile libere" ale parohiilor. — O întreagă harababură, precum se vede, care însă, în ultima analiză nu este alta decât o* nouă secularizare *a averilor bisericeşti.*

Ei bine, toate lucrurile au anumite margini. Până şi promisiunile ministeriale. Şi răbdarea clerului. Bătaia de joc pe care şi o permite guvernul, faţă de preoţime, trebue să înceteze şi ea. Guvernul trebue să ştie răspicat acest lucru. Preoţimea nu mai tolerează acest joc sinistru. Să se facă, deci, dreptate. O cere cinstea şi omenia ţării.

Alt roman unitofob

Ofensiva ortodoxă în altă ipostază. — Colaborarea vinovată a „Universului". — Măsura ce se impune

(gd). Care dintre cititorii noştri nu-şi aduce aminte de romanul ce începuse a-se înfiripa, nu prea demult, în coloanele ziarului „Universul", roman care ar fi avut menirea să eternizeze chinurile sufleteşti ale lui Francisc Sigismund? Cine nu-şi aduce aminte de răpirea senzaţională, de sălbatica prigonire, de calvarul îngrozitor al acestui mucenic ortodox?

Ci, oricât de insinuant începuse a se depăna firul acelui roman, totuşi îndulcşatul lui autor, tocmai când se credea în culmea inspiraţiei, a fost nevoit, — ca o Parcă — să-i taie subit firul, cu cea mai nemilostivă foarfecă de care a pomenit lumea. Autorul a avut neşansa oribilă, ca în loc de glorie să se încarce cu ruşinea retractării a tot ce-a scris.

Ei, dar redacţia Universului totuşi nu vrea să se dea bătută. Ţine morţiş la prestigiul său, şi mai ales, urmăreşte cu straşnică încăpăţânare scopul ce şi l-a pus. Iar scopul este, se pare, să desfiinţeze, să radă de pe suprafaţa României catolicismul, şi în deosebi uniaţia. Şi cum acest scop nu şi l-a putut atinge cu romanul lui Francisc Sigismund, în lipsă de alte arme, ce alta putea să facă inventiosul nostru cotidian, decât să născocească alt roman? Aşa se face, că un alt redactor apucă tolagul pribegiei, o la razna „dela Nistru până la Tisa", adulmecând pricinile dintre oameni, şi aşternându-le pe hârtie, uneori spre hazul, alteori spre scârba cititorilor.

Acest năstruşnic redactor, opritu-s'a acum în urmă, după o cale lungă să-i ajungă, — ştiţi unde? — tocmai la Valealungă. A simţit, pe semne, miros de friptură, de vin bun, şi poate şi de ceva nădejde de parale. Din clipa acestei descinderi la faţa locului, inspiraţia romancieră l-a prins în mrejile sale fermecate, ca odinioară Kirke pe rătăcitorul Ulisse. Şi tot din clipa asta, de subt teascurile „Universului" nu iese un număr, fără să-i ocupe câte douătrei coloane de inspirate vălmăşaguri.

Aşa este de pildă tabloul de crud realism, cu care îşi începe romanul, şi în care şeful de staţie, ungur de naţie, pune la cale dinadins şi cu ferocitate satanică, ciocnirea trenului tixit de prizonieri români, pentruca aceştia să fie omorîţi şi schilodiţi. Oricât de dureroasă a fost nenorocirea care a avut loc, în 1916, la Valea-lungă, totuşi adevărul este, că ea nu s'a produs în urma unui plan diabolic, ci a fost o nenorocire ca atâtea altele la căile ferate. Dovadă este că trenurile nu s'au ciocnit din viteză de sens contrar, ci fiindcă trenul cu prizonierii a fost ajuns din urmă de un alt tren cu viteză mai mare. Dar şi de altfel cum îşi închipuie riporterul din chestie că şeful de staţie, ungur, ar fi avut inimă să trimită la moarte ori schilodire sigură pe prietinul său mecanicul, ungur şi acesta?

La fel este, apoi, prezentarea în culori extra simpatice a pretorului Septimiu Savu, în vinele căruia s'a revoltat sângele că victimelor tragicei nenorociri nu li-s'a ridicat un monument până la aşezarea Dsale în Valea-lungă. Adevărul e, că „hainii" de români uniţi din împrejurimi, le-au ridicat la căpătâiu o modestă cruce, şi-apoi tot aşa de adevărat este, că primpretorul Dr. Ioan Bianu încă în 1926 — deci cu mult înainte de onorabilul Savu — a colectat suma aceea de 17,000 Lei, pe care şi mai onorabilul riporter ne-o prezintă ca fruct al osteneielor săveşti. Ba mai mult: suma s'a colectat tocmai dela uniaţii din Blajul, pe care acelaşi riporter trudeşte-se a-l înfăţişa cu orice preţ marelui public, ca refractar oricărei iubiri de frate.

Tot aşa este cu afirmaţia că Mitropolia ar fi refuzat să doneze stejarii pentru ridicarea troiţei. Adevărul este, că Mitropoliei nicicând nu i-s'a adresat vre-o cerere de natura aceasta. Şi tot atât de scâlciate sunt afirmaţiile cu privire la desfăşurarea programului dela sfinţirea monumentului, întrucât nu preotul unit Crăciuneanu a fost cel agresiv ci tocmai reprezentanţii ortodocşiei pretindeau ca toată slujba să o săvârşească ei singuri.

Ce să zicem de uşurătatea cu care atacă actul mare al unirii din 1700, pentru care nu are alt calificativ decât pur şi simplu „tradare"? E drept, — cum de altfel mărturiseşte însuş Dl riporter-romancier —, că informaţiile şi le culege dela I. P. S. S. Neodihnitul dela Sibiu, totuşi este o îndrăsneală, hotărîşă cu megalomonia, pentru DSa, să se pronunţe atât de sentenţios într'o chestiune, în care tocmai ortodocşi de-ai DSale, şi de calibru şi competenţă neasămănat mai convingătoare, au avut cu totul alte păreri.

Nu mai puţin ne mirăm de bazaconiile ce le emite, cu imperturbabil sânge rece, că în toate comunele din jur poporul unit îşi lapădă cu sutele credinţa, când la noi toată lumea ştie că a prinde cu arcanul şi banul câţiva neorustici şi concubinari nu însemnează nici decât biruinţa aceea mare, la care râvneşte neodihnia sa, împreună cu onorabilul său riporter.

In sfârşit, fireşte, din toată ciorba asta de fantezie, de romantism, de istorie, de poveste, de dragoste de frate şi de ură de uniaţi, nu putea să lipsească, — pe semne autorul ar fi scăpat cele mai convingătoare argumente — nici „legea strămoşească", nici „sfântul dela Maglavit", nici incoronarea dela Alba-Iulia etc. etc., pentruca la urmă să poată

Cluj / Central University Library Cluj

strecura în inimile cititorilor, *în loc de iubire, ură, şi în loc de convingere, indiferentism.*

Ei bine, iată acesta este singurul adevăr, pe care-l putem desprinde din romanul, ori şi mai corect: alişverişul dlui I. Dragomir. Da, acesta este singurul adevăr.

Cine poartă vina acestei situaţii? O spunem fără reticenţe şi fără ocolire. O poartă, înainte de toate, spiritul bizantino-protestant, intolerant şi agresiv, care în România-Mare se crede prea în şea. O poartă neodihnitele oase dela Sibiu, cari cele dintâi au dat semnalul de luptă şi vrajbă. O poartă Onisiforii, Mateii, Dominanţii, Ciuhanzii, Dragomirii, a căror inteligenţă nu poate să întrevadă nici foloasele mari pentru românism dintr'o emulaţie nobilă a bisericilor româneşti, şi nici paguba imense ce le îndură neamul nostru pe urma luptelor fratricide.

Dar mai poartă vina aceasta şi marele cotidian „Universul". Pentrucă permite să se publice în coloanele sale toate fantezile romanţioase, toate exerciţiile de stil şi compoziţie ce i-se subministrează, şi pe cari bucuroasă le primeşte atunci când e vorba c'a sosit momentul să dea câte o copită Bisericii Unite. Tocmai „Universul", care se pretinde moralizatorul vieţii noastre publice?

Evident, „Universul" e liber să facă ce vrea. Ne gândim totuşi, că a sosit timpul ca toţi românii uniţi să nu-l mai sprijinească nici într'un fel. Îi asigurăm că nu o să piardă nimic. Dimpotrivă vor avea marea fericire de-a nu-şi mai plăti insultele cu proprii lor bani.

Hărnicie pildultoare. E vorba de *Reuniunea Mariană a femeilor din Zălau,* care a luat fiinţă abia de un an şi jumătate. Atunci, anume, când s'a sfinţit, cu pompă mare, noua biserică a credincioşilor noştri.

Biserica, precum se ştie, e de o frumseţă rară. Nu multe sunt în ţară care s'o întreacă. A costat însă mult. Jertfele, mari, ale credincioşilor n'au mai ajuns şi pentru împodobirea ei. — Atunci, prin stăruinţele păr. protopop *Aurel Ghilea,* s'a înfiinţat Reuniunea Mariană a femeilor. Avea 76 de membre, prezidate de Dna *Terezia Dr. Ember,* soţia vrednicului primpreşedinte al Tribunalului. Dintru început, societatea şi-a concentrat toate grijile asupra lucrului celui mai necesar: podosba casei Domnului. Şi, în scurtă vreme, interiorul impunătoarei biserici se transformă ca prin farmec. Păcat numai, că după un an de activitate, preşedinta, prea ocupată în alte părţi, se vede nevoită să demisioneze. — Societatea însă nu se opreşte în drum. Se alege preşedintă Dna *Aurora* inginer *Terdic.* Pildă de viaţă creştinească, animatoare minunată, veşnic agitând şi stăruind fără odihnă, noua preşedintă a reuşit să dea societăţii un ritm de acţiune admirabil. În timp scurt, s'au realizat adevărate minuni. Un fond de 50 000 lei, sporit cu alte 20,000 s'a adunat pentru mobilierul bisericii. Adăugând şi jertfele de mai nainte, într'un an şi jumătate Reuniunea a împodobit biserica cu lucruri în valoare de peste 100 000 lei. Rezultat cu adevărat uimitor pentru aceste vremuri de cumplită sărăcie.

Rezultat pe care numai o mare dragoste faţă de casa Domnului îl poate realiza. Şi pentru care marea ocrotitoare a Reuniunii, Preasfânta Fecioară, va da răsplată bogată tuturor acelora cari, cu atâta râvnă, o cinstesc.

Bisericile şi problema impozitelor

În vremurile de cumplită criză prin cari trece toată lumea azi, pentru biserici impozitele formează una din problemele cele mai importante şi mai dificile. „Unirea" face un deosebit serviciu preoţilor că aduce această chestiune în discuţie. Ea are şi un caracter de palpitantă actualitate, acum când organele fiscului au început o adevărată prigoană împotriva bisericilor, pentru încasarea restanţelor. Se spune că au ordin înalt, ca până la 1 Aprilie să lichideze cu întreg trecutul, să încaseze cu toate mijloacele posibile, toate impozitele restante, dând altfel dovadă că percepţiile presărate pe toate satele nu-şi justifică existenţa.

Bisericile, mai ales cele sărace, încă restanţe, cari se urcă uneori până la 10—15 Lei, şi între cari figurează mai ales impozi numit echivalent. Pentru încasarea lor, cerbe fiscului, fără nici o formalitate, sechestre averea mobilă a epitropului, iar dacă ace e „deştept" şi demisionează, încearcă să f sechestru în casa preotului, şi dacă nici nu reuşeşte, încearcă să pună sechestru ornatele şi vasele sacre din biserică. Ceea constitue, desigur, o ilegalitate şi un abuz putere pentru care perceptorul respectiv po fi dus oricând la bara justiţiei, fiindcă n preotul şi nici epitropul nu pot garanta avutul lor impozitele cultului.

Fapt e aşa dar, că restanţele şi mai a echivalentul sunt o grea sarcină asupra bi ricilor. S'au făcut nenumărate plângeri, la ce trele noastre, la Ministere, în ziare. De fa guvernul pare a fi fost sesizat de ele, căci Consiliul de Miniştri, ţinut în 4 Mai 1934, Cluj, pentru rezolvarea nevoilor provinciei faţa locului, a dispus ştergerea tuturor imp zitelor restante, pe anii 1923—1933, datore de comune, biserici, composesorate şi a instituţii publice. În baza jurnalului Consili de Miniştri, *Ministerul Finanţelor,* cu ordin Nr. 119,926, din 24 Iulie 1934, dispune urmă toarele: *„Ţinând seamă de propunerile făcu prin referatul dela Dr. Nr. 18 280—934, al D recţiei contrib. Directe, s'a aprobat a se da scădere restanţele din impozite şi amenzi, timpul 1923—1933 inclusiv, datorate din co tribuţiuni directe şi impozit pe echivalent, către comune, biserici, composesorate, bănci p pulare şi alte instituţii, persoane juridice"* e

Concomitent cu aceasta, Ministerul Fina ţelor a dat ordin tuturor primăriilor să trimi tablouri complete despre toate impozi restante ale acestor instituţii, pentru a trimi Administraţiilor Financiare borderoul de u dere. Borderoul a şi venit — în judeţul Târcoa Mare, el a fost publicat chiar în ziarul op nizaţiei judeţene a partidului dela putere dar am constatat cu surprindere că în el mai erau trecute toate comunele şi biseri

---

Foiţa „Unirii"

Ne piere neamul...

— Câteva reflexii pe marginea unei broşuri —

Nu-i nici pesimism exagerat, nici valer de cobie avertismentul din fruntea acestor rânduri. E trista realitate ce ne rânjeşte hâdos din părţile „cimitirului bine îngrijit" cum, mi-se pare, a caracterizat d. Iorga Banatul.

Căci de anumite stări din *Banat* e vorba. Stări de cari aveam cunoştinţă şi de aiurea şi asupra cărora stăruie acum şi *Păr. Nicolae (Brînzeu),* canonicul Iugojan, într'o broşură scoasă recent, ca Nr. 11 al Bibliotecii Agrului, sub titlul de amară sugestie: Ne piere neamul...

Păcatul care ne stinge, treptat dar sigur, fiinţa etnică în acele părţi, şi a cărui grozăvenie o desvăluie păr. canonic în toată monstruozitatea sa, e *avortul,* cu tovarăşii săi: căsătoriile înainte de vreme şi concubinajele. Rămâne omul îngrozit de ceeace s'a constatat sub raportul ravagiilor pricinuite de molima pierderii de copii în judeţele Caraş, Severin şi Timiş-Torontal, de tristă reputaţie în această privinţă. O mică dovadă statistică: Pentru primele trei luni ale anului trecut (1935) registrele oficiale arată că în numitele trei judeţe natalitatea a fost în scădere cu 1302 cazuri faţă de mortalitate (2308 naşteri la 3610 morţi). — În aceeaş vreme Ungurii şi Sârbii se pot mândri cu creştere numerică!

Tragicul situaţiei e limpede: ne prăpădim. Elementul românesc, în ţara hainelor de mătase, a blănurilor scumpe, a galbinilor şi a holdelor mănoase, merge în galop spre stingere pe cât de păcătoasă, pe atât de ruşinoasă. Tabloul de mai sus e de o elocvenţă sinistră: în trei luni, (cum observă păr. Nicolae) în Banat se stinge un număr de 1302 Români. Adecă atâţia, cam cât face populaţia unui sat mai mare. Ceeace înseamnă, în realitatea localnică, patru sate la an; patruzeci la zece ani; o sută la un sfert de veac!

Cumplite perspective de viitor, întru cât nu va surveni la timp ceeace se cheamă o însănătoşare radicală; sanatio in radice. Dar asta se va putea numai pe o cale: pe calea înoirii întru Hristos a bănăţenilor. Lucru de care n'au prea avut parte în trecutul lor de ortodoxie sârbească, dovedită, prin roadele sale, ser disolvant de spiritualitate în construcţia latină a sufletului bănăţean român. În mediul acesta viciat, munca bisericii noastre e sortită să se irosească, în mare parte, zadarnic. Răul e molipsitor din firea sa. Şi pe lângă aceea stă gata corabia cealaltă să primească pe cel ce află de prea aspră disciplina la noi. Rezultatul: „tratament circumspect" cu casnicii noştri. Într'aceea fărădelegea seceră şi într'o tabără, şi într'alta.

Drept că nu în aceeaş măsură. Relativ, natalitatea e mai mare la uniţi ca la ortodocşi. (A se asemăna, de ex., Isgariu din jud. Caraş, anii 1923—1928, cu natalitatea din oricare alt sat vecin ortodox). Şi, fiind vorba de divorţuri, suntem departe şi aici de celea scrise de ţe Grigorie al Aradului la 1928 privitor la st rile din părţile arădane şi bănăţene ale epa hiei sale: „... din întreagă turma noastră cr ştinească dela 1900 tot al 26 lea creştin e concubin, iar la 1920 tot al 22-lea era co cubin; la 1927 tot al 17-lea suflet trăia în b soţire fără binecuvântarea sf. Biserici". care socoată nu-s cuprinse sufletele cel nevrâstnici cari, chiar şi de-ar fi voit, n'ar putut încheia căsătorie bisericească!

Cărticica păr. Brînzeu e scrisă popul pentru popor. Dar e documentată de aşa satisface şi pretenţii mai critice. Va lumi multe minţi, şi de aceea va trebui răspân în cercuri cât mai largi. Nu numai în Ba ci şi în alte părţi. Pentrucă răul deacolo, d nefericire, a pătruns şi în alte părţi. (Pe Orăştie ca 'n părţile Sibiului şi în Ţară O tului, ca de alte ţinuturi să nu mai pomeni — Şi să se pună securea la rădăcina boal să se facă apostolie adevărată, nu de parad pe tărîmul conştiinţelor. Familia preotului fi pildultoare în toată privinţa. Altfel ne pă duim ca neam. Pe lângă toate tiradele patri tarde, cu cari ne-a obişnuit ortodoxia, dom nantă într'adevăr sub singurul raport al vo belor late. — Spectrul plaiurilor bănăţene i impune să ne urmăm drumul nostru, indifere de ne vor seconda, ori de ne vor stânje alţii. Căci vremea este!

Marin Barbu-Bănăţeanu

cari figurau în tabloul inițial, ci numai unele, alese — spun gurile rele — după criterii luate din codul moravurilor noastre politice... Astfel unele au scăpat de ponos, iar cele mai multe sufer urmăririle percepției și șicanele agenților.

O nedreptate mai mare nu se putea face. Ori plătesc toți, ori nici unul. Așa e drept. Am protestat, am cerut Ministerului să ne aplice tuturor ordinul de mai sus; de geaba, nu ne aude nimeni. Rugăm deci Preaveneratul Consistor să binevoiască a lua cauza în mână în interesul vital al parohiilor sărace, și să intervină la Ministerul Finanțelor, ca să fie incadrate în dispoziția citată toate bisericile cari au restanțe, căci e nedrept ca statul pe unii să-i favorizeze iar pe alții să i persecute.

Asta e situația echivalentului restant. Cu echivalentul curent, chestiunea e mai complicată. El e perfect ilegal — dupăcum susținuse și păr. Valeriu Crișan, într'un articol apărut tot la acest loc — totuși organele fiscului ne obligă să-l plătim, fiindcă nu vreau să țină cont de art. 16 § 3 al. a) din *Legea timbrului*, care scutește clar și expres bisericile de acest impozit, — ci de *deciziile comisiei centrale a timbrului* care dă o interpretare tocmai contrară legii. Intr'adevăr, iată ce spune cea mai nouă decizie a acestei comisii, în această chestiune, publicată în *Monitorul Oficial* Nr. 140 din 22 Iunie 1935, pag 4498: *„Art. 16. § 3 al. b) din legea timbrului scutește de impozitul de echivalent terenurile de cultură parohiale, ale culturilor religioase numai până la 6 hectare și sub condițiunea de-a fi date spre folosință personală slujitorilor cultului, pentru complectarea salarului lor.* Prin urmare terenurile cari nu indeplinesc această ultimă condițiune, precum și tot ceeace va depăși suprafața de 6 ha, indiferent de numărul slujitorilor cărora le este dată spre folosință, întrucât legea nu face nici o distincție, nu beneficiază de scutirea de mai sus".

Intreb pe onorații membri ai comisiei: de ce sunt scutite numai 6 hectare, și numai dacă sunt date în folosința slujitorilor cultului, când art. 16, scutește pur și simplu; *„imobilele publice și ale așezămintelor de utilitate publică, neproducătoare de venit și chiar când sunt producătoare de venit, însă acele venite sunt afectate serviciilor publice..."* înțelegându-se așa dar *toate*, ori sunt date în folosința preotului ori nu!?

Ce este deci de făcut? A face apeluri peste apeluri nu stă în puterea parohiilor sărace. Și chiar dacă ar sta, e intrebare dacă am obține și noi o decizie ca aceea a *Curții de Apel — București*, în favoarea Comunității Israelite. Dreptul încă își are anomaliile lui, și chiar la noi în țară am văzut destule cazuri de precedență, când o instanță te achită, cealaltă te condamnă, pentru aceeași cauză. *O acțiune în Justiție a Mitropoliei însăși*, susținută de juriști buni, poate ar avea mai mulți sorți de izbândă. Asta însă cere timp, până atunci noi nu putem sta impasibili. Pentru a obține totuși o scădere a echivalentului, iată ce propun eu:

1. In conformitate cu art. 16 par. 4 al. 1 din legea timbrului, în fiecare an în luna Sept. să se înainteze Administrației Financiare declarație de impunere. Un controlor cinstit o ia în considerare și menține măcar impozitul vechiu.

2. Dacă cineva e nemulțumit cu impunerea, în termen de 20 de zile dela primirea procesului-verbal va apela. In apel va invoca decizia comisiei timbrului citată mai sus. In felul acesta va scuti măcar 6 ha. din averea bisericii (apr. 10 jugăre). Subsemnatul am obținut în felul acesta o scădere de 60%.

3. In declarația de impunere ori în apel, se va cere o evaluare nouă a averii bisericești, fiindcă cea făcută în 1930 nu mai corespunde cu prețurile de azi. Scăzând valoarea bunurilor, va scădea în mod automat și echivalentul, fiindcă acesta nu este impus asupra venitului, ca impozitul agricol, ci asupra valorii.

4. Clădirile: adecă, casa parohială, biserica, școala confesională, mobilierul etc. sunt scutite, și de fapt în cele mai multe cazuri nici nu au fost impuse.

De incheiere adaug că impunerea la echivalent se face în fiecare an; numai pentru impozitul agricol se face un recensământ fiscal din cinci în cinci ani.

Pr. **Valeriu Stoian**

Glasuri ce așteaptă să fie ascultate. Lipsurile sunt multe și mari nu numai în viața individuală, ci și în cea colectivă. Și când puterile proprii nu ajung pentru a satisface nevoilor ce nu pot suferi amânare, cei lipsiți către cine să se îndrepte, dacă nu către inimile bune și cu dare de mână? Căci e sigur că vor fi și de acestea în toată vremea.

1. Biserica noastră din *Daia* (jud. Târnava Mică) se află acum în situația de a trebui să ceară ajutorul altora. Deteriorată rău, e absolut necesar să fie reparată. Parohienii români uniți deacolo, — nu mănunchiu redus față de consătenii unguri reformați, — nu sunt însă în stare să facă față greutăților bănești impreunate cu așa ceva. Și de aceea, se îndreaptă și pe această cale către toți cei buni și cu drag de Casa Domnului, să le vină într'ajutor, trimițând la Oficiul lor parohial cât vor afla de bine. Dar să le trimită, pentrucă-s în mare lipsă!

2. Alte două parohii de-ale noastre: *Poiana* și *Balșa* (asta din urmă formată din convertiți, dela 1932 incoace), amândouă din jud. Hunedoara, n'au clopote, așa că-s silite să aștepte Invierea Domnului fără mângâierea aceasta. In credința că vor fi biserici cari se vor putea lipsi ușor de vre-un clopot, poate chiar de prisos, roagă să li-se dăruiască lor, ori dacă asta nu se poate, barem să li-se vândă pe un preț redus clopotele la cari altfel cele două parohii n'au nădejde să ajungă.

Să sperăm că glasurile bisericilor pomenite nu vor suna în pustiu.

Omenie „telegrafistă". Sub titlul „Sluji (!) credincioase", „Telegraful Român" din 15 Martie c. scrie, între altele:

„Să nu cumva să ceară acest neam [românesc] repatrierea „Fundațiunei Gojdu" ținută în Budapesta prin sfidarea celui mai elementar simț de omenie, după ce noi le-am dat tot ce era al nostru; nenorociții aceștia [dela „Unirea"] cari numai nominal mai sunt români, în loc să facă front comun cu noi, protestează cu gâtlejul umflat ca ieșiți din minți și denunță forurile românești, cari animă poporul în lupta pentru aceste sfinte revendicări naționale, ca susținând cine știe ce idei și acțiuni condamnabile. Să citească cine vrea să-și amărească sufletul „Unirea" din 7 Martie c."

Urmând această amabilă invitare, am recitit „Unirea" din 7 Martie. Să facă și cititorii la fel. — Nu vor găsi nici un cuvinței de-al nostru, dar nici unul, despre fundațiunea Gojdu. Am reprodus, ce-i drept, o circulară „strict confidențială" a For-ului, care pune la cale o „moțiune cât se poate de aspră pentru nimicirea Concordatului și acordului cu Roma Inșelătoare", cerând „totodată ca fundațiunea Gojdu să fie adusă în țară..." In tot ce-am scris însă, în legătură cu această „moțiune" tainică, ne-am referit exclusiv la partea ei privitoare la „Roma Inșelătoare", care n'are nici o legătură cu fundațiunea Gojdu. Pe care, firește, dorim și noi s'o vedem cât mai curând în țară. Pentru asta semnăm și noi moțiuni. — Dar chiar în ce privește partea care ne interesează, n'am protestat impotriva faptului că unii ori alții vreau stricarea concordatului sau acordului cu Roma. Ne-am ridicat însă impotriva căilor și metodelor utilizate. Nu în ascuns, „strict confidențial" și nu ca copiii de școală se discută și se rezolvă astfel de probleme. Totuși, nici aceste metode nu le-am calificat noi. Ne-am mulțumit să aducem la cunoștința lumii faptele, convinși fiind că ele își „cuprind în sine sentința".

Acum lumea să ne judece: deoparte pe noi cari, chipurile, am protestat „cu gâtlejul umflat ca ieșiți din minți" impotriva readucerii „fundațiunii Gojdu"; de alta pe confrații din Sibiu, cari spun adevărul, și numai adevărul, în chipul cel mai urban și cel mai civilizat de pe pământ! Din parte-ne, n'avem nici un cuvânt de adăogat. Ne cuprinde și mila și scârba în fața acestui hal sibian. — La fel în fața certificatelor de românism pe care le impart preacucernicii, cărora le place să uite că ei sunt fiii sufletești ai lui Mangra, nu noi; că ei și-au vândut școlile statului unguresc, nu noi. Să știe însă, că nu toată lumea are memoria așa scurtă ca dânșii!

Ură sau inconștiență? Se desbate acum, la Chișinău, procesul „antifasciștilor", a căror conducător este d. Constantinescu-Iași, profesor la facultatea de teologie ortodoxă de acolo. Nu ne ocupăm de procesul în sine, nici de „eroul" lui principal. Amintim numai că, mai nou, sub „antifasciști" se înțeleg de obicei comuniștii.

Am aflat însă, între depozițiile făcute de un șir nesfârșit de martori, una care merită să fie relevată. O face *preotul Popescu-Moșoaia*, profesor la aceeași facultate de teologie. — *Președintele* întreabă: „Credeți că este compatibil ca un profesor dela Facultatea de teologie să primească instrucțiuni dela societatea I. T. E. (Asociația profesorilor din Franța) în al cărui program este trecut și formula că: religia este un opiu pentru popoare? — *Martorul*: Am fost și eu în străinătate și am asistat la o ședință la care participa și Barbusse. Am stat acolo până ce a început o bătaie între comuniști și adversarii lor. *Nu văd nimic grozav în faptul de a colabora asupra unei probleme cu un comunist*, deoarece în ce privește formula preconizată de asociația profesorilor din Franța „religia este un opium pentru popoare", pentru mine este destul de clară. *In Franța nu există o mișcare ateistă ci numai o mișcare în contra catolicismului*; iar cei cari susțin că religia este o otravă, înțeleg prin aceasta numai catolicismul. Acest lucru este foarte just acolo, întrucât catolicii și fac de cap. Așa că nu văd nimic grav în faptul că d. Constantinescu-Iași, face parte din acel comitet".

Așa grăit-a, după „Zorile" din 13. III. 36, *preotul, profesor de teologie* ortodoxă Popescu-Moșoaia. Acela care a trăit ani întregi la Paris și știea prea bine cu ce ură luptă acolo ateismul impotriva credinței, impotriva religiei, impotriva lui Dumnezeu și nu numai impotriva catolicismului. Pentru Sf. Sa însă asta e vax. Poți da mâna cu atei, cu francmasoni, cu comuniști, cu o singură condiție: să fie contra catolicismului. Atunci „nimic grav". — A trebuit să vină comisarul regal, să-l aducă la realitate pe cucernicul preot ortodox, frate cu ateii, amintindu-i că I. P. E. „simbolizează lupta contra opiumului religiei; că în Spania, Frontul popular antifascist a dat foc la biserică"; și să-i tragă

apoi concluzia: „Iată rezultatul acţiunii I. P. E. preacucernice părinte!“ Rezultate, care s'ar vedea şi la noi, dacă am sta sub comanda acelei asociaţii „anticatolice“.

In faţa unor lucruri atât de uluitoare, te întrebi nedumerit, ce-o fi asta: ură sau inconştienţă?

Ştiri mărunte

Personale. Preaveneratul Ordinariat arhiepiscopesc din Blaj a făcut mai nou următoarele schimbări şi numiri noui în clerul arhidiecezan: păr. *Vasile Harşia* din Milăşel la Bozed distr. Râciu; păr. *Virgil Gusan* din Lunca Cernii (dieceza Lugojului) la Sadu distr. Sibiu; păr. *Ioan Tătar* din Bădeni la Urca distr. Arieş; păr. *Nicolae Ţărean* din Bazna la Bolintineni-Păsăreni distr. Târgu-Mureş; păr. *Ioan Mocan* din Sânmărghita la Milăşel distr. Râciu; iar preoţii nouhirotoniţi: *Ioan Stoica* (licenţiat în teologie) la Lunca distr. Blaj; *Ioan Sârbu* la Rachiş distr. Aiud; *Dumitru Sălăgian* (celibe) la Bucium, vicariatul Făgăraş; *Emil Raşca* la Gălăuţaş distr. Gheorgheni; *Teodor Racoviţan* (licenţiat în teologie) la Bădeni distr. Turda; *Liviu Negrea* la Pojorta, vicariatul Făgăraş.

De dragul sufletelor. Dornică de creştere în Domnul, parohia *Ormeniş* a avut parte de rodnică reculegere sufletească, graţie osteneliilor păr. *Dr. Ioan Suciu*, prof. de religie la Blaj. — La *Copşa-Mare*, în zilele de 14—16 Martie c., s'au ţinut *misiuni poporale*, vestitor al cuvântului fiind păr. *Dumitru Neda*, redactorul nostru. S'au apropiat de SS. Taine aproape toţi adulţii, bărbaţi şi femei, din loc. La ascultarea mărturisirilor au dat ajutor misionarului şi preotului local, păr. A. Oţoiu, fraţii preoţi din vecini I. Borza din Valhid şi I. Bălan din Biertan. — In eparhia din Nord aflăm că s'au ţinut sfinte misiuni în *Şişeşti*, conduse de *P. Leon I. Manu*, egumenul dela Moiseiu. De SS. Taine, s'au apropiat 1182 de credincioşi. Cu ascultarea spovedaniilor s'au ostenit şi fraţii în Domnul: L. Vida; V. Szabo şi P. Trufaşiu din Baiamare; Virgil Şurani din Surdeşti; Şt. Ilieşiu din Dăneşti; V. Bârsan din Rus şi Iuliu Şurani, parohul local.

Tereza Neuman din Konnersreuth, după cum scrie publicaţia *Katholik* din Mainz, continuă să rămână o enigmă pentru ceeace se cheamă ştiinţă omenească. Anul trecut l-a petrecut întreg în satul său. Pătimirile de Vineria se repetă regulat, cu toate fenomenele lor sguduitoare. N'a mâncat, şi nu mânâncă nici acum nimic altceva, decât Sfintele Specii consacrate, când cu împărtăşeniile-i, pe cât se poate, zilnice.

Locale. Miercuria viitoare, de praznicul Buneivestiri, *va predica* în catedrală păr. *Dr. Augustin Tatar*, canonic mitropolitan; iar Duminica ce-i urmează, a V-a din Paresimi, va predica păr. *Augustin Folea*, directorul Cancelariei Mitropolitane.

† Simion Marcu, parohul Gârbovei de jos, a trecut la cele veşnice în 7 Martie c., într'al 69 lea an al vieţii şi 45 al preoţiei sale. — In veci pomenirea lui!

† Dr. Ioan Zileriu, subprefect de Târnava Mică, s'a stins din viaţă Vineri, în 13 Martie c., în floarea bărbăţiei, lăsând orfani şi de tată şi de mamă, o copilă şi un băieţel. Fostului voluntar şi luptătorului în oastea generalului Moşoiu şi fostului funcţionar model, facă-i Dumnezeu parte cu cei ce luptă bună s'au luptat!

Spre ştire. *Tradiţionalul festival de Bunavestire al Societăţii »Inochentie Micu Klein« dela Academia Teologică din Blaj se va ţinea şi în acest an. Dar nu la Bunavestire, ci în 29 Martie c., Duminica ce urmează praznicului Buneivestiri. Intre punctele alese ale programului deosebit de bogat figurează şi balada dramatică »Brâncoveanu Constantin«, nemuritoarea compoziţie a măestrului Iacob Mureşianu de neuitată pomenire. — Pentru înţelegători atâta-i deajuns.*

Telefonul „Unirii“

B. Cluj. Aveţi dreptate: »despre numirea de mitropolit circulă atâtea svonuri, de nu mai ştim ce să credem«. Pentru liniştire, întrebuinţaţi leacul următor: nu mai credeţi nimic. Fiindcă toate sunt, din păcate, numai »svonuri«. Situaţia continuă a rămâne neschimbată. Până când? Greu de spus. Unii zic: până la căderea actualului guvern; care a încurcat lucrurile în aşa măsură, că trebuie să vie alţii pentru a-le mai putea descurca. Nu suntem siguri, dac-o fi chiar aşa, ori nu. Acela însă care a făcut pomenita declaraţie este în situaţia de a şti ceva mai mult în cauză decât un simplu »svon«. — Dacă nici în felul acesta n-am reuşit să vă lămurim, ne pare foarte rău. Mângâiaţi-vă însă: nici noi nu suntem mai lămuriţi. Nici guvernul. — Deci: răbdare şi tutun!

A. Bucureşti. Ne-a surprins, fireşte, articolul despre »Presa românească catolică« din ultimul număr al »Farului Nou«. Nu fiindcă tema nu s-ar putea discuta. Este, doar', de atâta vreme la ordinea zilei. Nici pentru ideile pe care le exprimă. Păr. Lauran are tot dreptul să-şi spună părerea. Păcat, numai, că nu prea găsim în ea ceva nou. Aceleaşi lucruri s-au mai spus de atâtea ori. Numai ceva e cu totul nou în scrisul Sf. Sale: supărarea ce i-o căşunează reapariţia »Culturei Creştine«. Intr'asta, da, e nou şi original. Nimeni încă n-a gândit şi n-a spus aşa ceva. Ci s'a bucurat toată lumea de bine de renaşterea acestui organ, dorit şi aflat necesar de unanimitatea tuturor fruntaşilor Bisericii noastre, cari vor fi fiind şi ei cel puţin atât de competenţi ca păr. Lauran. Mai mult: ea a fost semnalată ca un eveniment, şi cu măgulitoare aprecieri, în editorialul ziarului »Curentul« (din 20 III 36). La fel, cu bucurie primită de »Osservatore Romano« (16—17. III), care reproduce părţi lungi din paginile primului număr. Prin urmare, nu poate fi nici un necaz pentru supărarea păr. Lauran. Să sperăm că-i va trece. — Nu înţelegem însă graba cu care »Farul Nou« publică, la loc de frunte, astfel de păreri. Să fie asta o nouă metodă de-a sprijini presa bună?

P. Arad. Ne-am bucurat şi noi, când am auzit că noul Dv. vlădică, P. S. Sa Mager, a vestit dintru început gânduri de frăţie şi de pace. Un episcop creştin nici nu putea face altfel. E doar singura cale ce duce la consolidarea sufletească a neamului. In acelaşi timp, tot numai pe acest drum se va putea ajunge la realizarea marelui vis al »unirii«. Metodele »neodihnite« încercate până acuma au dat şi vor da, în chip fatal, greş. Cine samănă vânt, culege furtună şi nici odată ura n-a recoltat iubire. — Cu atât mai dureros, dacă atât de curând noul arhiereu şi-a uitat primele gânduri şi promisiuni. Cu atât mai rău, şi pentru dânsul şi pentru cauză, dacă atât de uşor se lasă »ciuhandit«; cum pare că s'a arătat în conferinţa ţinută de curând la Palatul cultural. — Totuşi, să nu ne grăbim încă cu judecata. E încă sita nouă. Să vedem cum va cerne de aici înainte. Deşi, vorba aia: ziua bună se cunoaşte de dimineaţă. — In aşteptare, să nu încetăm a ne ruga lui Dumnezeu pentru gânduri de pace şi bună înţelegere.

V. Baia-mare. Am primit abonamentul pe anul curent. Mulţămim pentru suprasolvire.

S. Baia-mare. Am primit 500 Lei. Achitat până la 30. VI 1936.

B. Baia-mare. Abonamentul este achitat până la 31. XII 1934. Suma trimisă am primit-o.

Oficiul parohial Mărăreni. Confirmăm primirea sumei de Lei 500 Achitat până la 30. VI 1933.

Parohia Şimand. Am primit abonamentul pe 1931—1934.

T. Medieşul-aurit. Chităm primirea abonamentului pe 1935.

Oficiul parohial Şimleul-Silvaniei. Am primit abonamentul pe 1935.

Dr. M. Aiud. Am primit abonamentul pe jumătatea a doua a anului trecut.

Dr. S. Bistriţa. Am primit abonamentul pe jumătatea întâi a anului curent.

I. Baia-mare. Chităm primirea abonamentului pe jumătatea întâiu a anului curent.

Dr. R. Bucureşti. Am primit abonamentul pe 1935.

P. Bădăcin. Am primit 300 Lei. Achitat până la 31. XII 1933.

PP. Iezuiţi Cernăuţi. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Parohia Şanţ. Am primit abonamentul pe 1936.

Oficiul parohial gr.-cat. Turda-Veche (j. Turda)

Concurs la postul de cantor

Curatoratul bisericii greco-catolice din oraşul *Turda*, publică prin aceasta concurs pentru ocuparea postului de cantor pe ziua de 1 Mai 1936.

Retribuţiunî: 1. Locuinţă bună; curte; grădină şi supraedificatele necesare. 2. Opt jugăre pământ arător. 3. Venitele stolare indatinate. 4. Eventual alte retribuţii, după înţelegere.

Sunt rugaţi a concura numai cântăreţi buni şi potriviţi recerinţelor oraşului capitală de judeţ. — Doritorii se vor prezenta până la data fixată.

Turda, la 20 Febr. 1936.

(3—3) **Curatoratul bisericesc**

Mulţumită

Impărtăşim sincere mulţumiri tuturor acelora, cari au participat la marea durere încercată prin pierderea neuitatului nostru soţ şi părinte, preot *Ioan Deac*, din Roşia de Secaş.

Familia

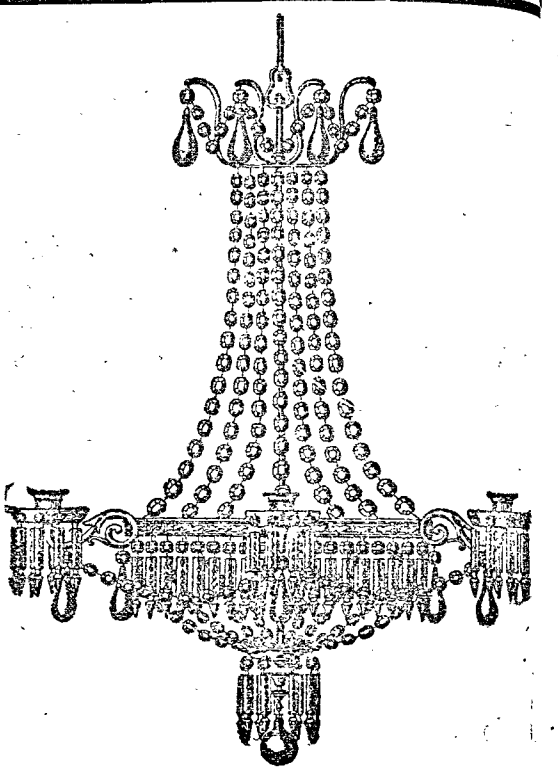

Comandaţi Policandre

la

LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-cristal, în diferite forme pentru bisericile noastre dela sate.

Tot aici găsiţi **Sfeşnice** pentru altar, toate mărimile cu 1—3 braţe; **cruci** de perete şi cu talpă din lemn, metal, nichel şi argintate orice mărime; **Berete** din Klott pt. preoţi **Brâe,** (cingulum) pt. teologi, preoţi şi protopopi, în diferite lăţimi şi colori din mătase sau lână. Se mai află: **Potire, Ciborium, Cădelniţe, Chivot,** aurite şi argintate.

Mare depozit de **Ornate** şi **prapori** gata, în diferite colori, cu preţuri reduse. **Icoane** de hârtie şi pieturi. Tot soiul de rechizite, imprimate, Cărţi de rugăciuni şi bisericeşti, medalioane, rozare, şi steaguri pentru Reuniunile Mariane. Teatre şi Monoloage poporale şi şcolare.

Cereţi catalogul detailat şi ilustrat.

(1 10)

GHETE şi PANTOFI

„Dermata“

Cu preţurile originale găsiţi numai la

Magazia de pielărie şi încălţăminte

„MINERVA“

Piaţa I. M. Clain Nr. 4

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj